

KÚRIA

Bfv.III.210/2015/4.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év július hó 6. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A rablás büntette és más bűncselekmények miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Legfőbb Ügyészség által - a Be. 416. § (1) bekezdés e) pontja alapján benyújtott - felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pesti Központi Kerületi Bíróság 16.B.VIII.33.896/2012/56. számú, valamint a Fővárosi Törvényszék 23.Bf.VIII.6530/2014/9. számú ítéletét annyiban változtatja meg, hogy

a büntetést a 2012. évi C. törvény 81. §-ának (3) bekezdése alapján tekinti kiszabottnak.

Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályukban fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2014. január 22-én kelt 16.B.VIII.33.896/2012/56. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli rablás büntetében [2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 365. § (2) bekezdés], testi sértés büntetében [Btk. 164. § (1) és (3) bekezdés], valamint 3 rendbeli lopás vétségében, melyek közül egy eset kísérlet [Btk. 370. § (1) és (2) bekezdés, egy esetben bb), egy esetben bc), továbbá egy esetben bb) és bc) pont]. Ezért a terheltet halmazati büntetésül 7 évi szabadságvesztésre és 8 évi közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozata börtön, és a terhelt abból legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra. Elrendelte a Pesti Központi Kerületi Bíróság 9.B.VIII.26.028/2010/2. számú határozatával kiszabott 1 évi - eredetileg végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetés utólagos végrehajtását is.

Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Törvényszék a 2014. június 13-án kihirdetett 23.Bf.VIII.6530/2014/9. számú ítéletével a terhelt szabadságvesztésének tartamát 6 évre, a közügyektől eltiltás mértékét 7 évre enyhítette, valamint mellőzte a felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának utólagos elrendelését. Egyebekben azonban az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Legfőbb Ügyészség a Be. 417. § (2) bekezdésében meghatározott kötelezettsége folytán, a Be. 416. § (1) bekezdés e) pontjában írt okból - a terhelt javára - terjesztett elő felülvizsgálati indítványt (Bf.147/2015/1.).

Indokai szerint az eljáró bíróságok az (elbíráláskor hatályos) Btk. 81. § (4) bekezdésében írt szabály alkalmazásával szabták ki büntetésüket. Ennek eredményeképp a terhelttel szemben két évtől tizenhat évig terjedő szabadságvesztést vettek alapul, a büntetés kiszabása során a Btk. 80. § (2) és (3) bekezdése szerint irányadó középmértéket pedig 9 évben határozták meg.

A büntetés végrehajtása a terhelttel szemben még nem fejeződött be.

Az Alkotmánybíróság 23/2014. (VII. 15.) AB számú határozata kizárta a folyamatban lévő ügyekben a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 2010. július 23. és 2013. június 30. napja között hatályos 85. § (4) bekezdésének alkalmazását, továbbá a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 2013. július 1. napjától hatályos 81. § (4) bekezdését pedig hatályba lépésére visszaható hatállyal megsemmisítette. Egyúttal az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 45. § (6) bekezdése alapján elrendelte a fenti törvényi rendelkezések alkalmazásával meghozott, jogerős

határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.

A Legfőbb Ügyészség utalt rá, hogy a fenti indokon és a törvényi kötelezettségen alapuló felülvizsgálati indítványt a Be. 423. § (2) bekezdés második mondata értelmében az elbíráláskor hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni.

A jelenleg hatályos Btk. 81. § (3) bekezdése szerint, amennyiben a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül legalább kettő határozott ideig tartó szabadságvesztéssel büntetendő, a legmagasabb büntetési tétel felső határa a felével emelkedik, de nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát. Ez a konkrét esetben azt eredményezi, hogy az irányadó büntetési tételkeret a kettőtől tizenhat évig terjedő szabadságvesztésről két évtől tizenkettő évig terjedő tartamra csökken. Ugyancsak csökken a Btk. 80. § (2) és (3) bekezdése szerinti, a büntetés kiszabása során irányadó középmérték is, mégpedig 9 évről 7 évre.

A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint azonban mindebből az állapítható meg, hogy a kiszabott büntetés így sem terjeszkedik túl az alkotmányos kereteken, sőt, arányban áll a cselekmények tárgyi súlyával, az alanyi bűnösség fokával és a terhelt személyében rejlő társadalomra veszélyesség mértékével. Ezért az eltúlzottan súlyosnak a megváltozott büntetési tételkeretek között sem tekinthető.

Ennélfogva a Legfőbb Ügyészség - s miután álláspontja szerint az ügyben a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában írt eljárási szabálysértések egyike sem valósult meg - azt indítványozta, hogy a Kúria a Be. 427. § (2) bekezdése alapján annyiban változtassa meg a jogerős ítéletet, miszerint a szabadságvesztés büntetést a terhelttel szemben a korábbi Btk. 81. § (2) és (3) bekezdése alapján tekintse kiszabottnak. Egyebekben viszont a támadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában tartsa fenn.

A felülvizsgálati indítványra a terhelt és védője nem tett észrevételt.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata szerint tanácsülésen bírálta el.

A felülvizsgálati indítvány alapos.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdésének e) pontja alapján felülvizsgálati indítványnak van helye, ha az Alkotmánybíróság a jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát elrendelte, feltéve, hogy a terhelt még nem mentesült a büntetett előélethez fűződő hátrányos

következmények alól, vagy a kiszabott büntetés, illetőleg az alkalmazott intézkedés végrehajtása még nem fejeződött be, vagy a végrehajthatósága még nem szűnt meg.

Jelen esetben e feltételek maradéktalanul teljesültek. Az Alkotmánybíróság a 23/2014. (VII. 15.) AB számú határozatában a folyamatban lévő ügyekben a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 2010. július 23. és 2013. június 30. napja között hatályos 85. § (4) bekezdésének alkalmazását kizárta, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 2013. július 1. napjától hatályos 81. § (4) bekezdését pedig hatályba lépésére visszaható hatállyal megsemmisítette. Egyúttal elrendelte a fenti törvényi rendelkezések alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.

A konkrét ügyben a terhelt terhére rótt hat rendbeli bűncselekmény közül három (a 2 rendbeli rablás büntette és a testi sértés büntette) a Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontjának c), illetve k) pontja szerint a személy elleni erőszakos bűncselekmények körébe esik. Így az eljáró bíróságok - azt ügydöntő határozataik indokolásában külön is megjelölve - a büntetést a Btk. 2. § (2) bekezdésének felhívása mellett, a Btk. akkor hatályos 81. § (4) bekezdés első mondatának alkalmazásával, két évtől tizenhat évig terjedő büntetési tételkeretek között szabták ki, mely büntetését a terhelt jelenleg is tölti.

Ezért a Legfőbb Ügyészség a Be. 417. § (2) bekezdésében foglalt kötelezettségének megfelelően, indokoltan nyújtott be a terhelt javára felülvizsgálati indítványt, amit a Kúriának a Be. 423. § (2) bekezdés második mondatát alkalmazva kellett elbírálnia.

A Kúria az ennek alapján alkalmazandó jogszabály kérdését illetően maga is arra az álláspontra jutott, miszerint a felülvizsgálati indítvány elbírálása során a most hatályos büntető jogszabályt, azaz a 2012. évi C. törvénynek a jelen határozat meghozatalának napján hatályos szövegét kell alkalmaznia, azonban nem a felülvizsgálati indítványban kifejtett indok alapján.

A terhelt ugyanis a jelen eljárásban elbírált bűncselekményeit 2011. április 13. és 2013. április 2. napja között követte el. Amennyiben a bíróság azokat még 2013. július 1. napját megelőzően jogerősen elbírálja (és ekként a jogerős ítéletben szóba sem kerülhetett volna más, mint az 1978. évi IV. törvény alkalmazása), vagy pedig már ezen időpontot követően bírálja el, de - a büntető törvény időbeli hatályára vonatkozó rendelkezés (Btk. 2. §) alapján - arra az álláspontra jut, hogy a terheltre az elkövetéskor hatályos büntető törvény rendelkezései kedvezőbbek, s ezért alkalmazza a korábbi Btk.-t, úgy a Kúria jelen felülvizsgálati indítvány elbírálása során, pusztán a Be. 423. § (2) bekezdés

második mondata alapján nem térhetett volna át a jelenleg hatályos 2012. évi C. törvény alkalmazására.

A jelen ügy alapját adó felülvizsgálati indítvány ugyanis kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdés e) pontján alapszik, és a kiszabott büntetést érinti. A hivatkozott törvényi okra alapított felülvizsgálati indítvány elbírálására nézve a jogalkotó a Be. 423. § (2) bekezdés második mondata szerint a „felülvizsgálati indítvány elbírálásakor hatályos jogszabály” alkalmazásának előírásával (a bekezdés első mondatától eltérően) csak arra kívánt utalni, hogy az a jogszabályi rendelkezés, amit az Alkotmánybíróság megsemmisített – mint a megtámadott határozat meghozatala idején hatályban volt jogszabály –, a felülvizsgálat során már nem alkalmazható, hiszen alkalmazása esetén nem születhetne más eredmény, más határozat, mint amit az Alkotmánybíróság felülvizsgálni rendelt.

Nem kétséges ugyanis az, hogy a Be. 423. § (2) bekezdésének második mondata csak az ugyanezen bekezdés első mondatához képest jelent kivételt, tehát nem érinti a Be. 423. § (4) bekezdésének azt az – általános érvényű – szabályát, miszerint a megtámadott határozat [a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában írt októl eltekintve] kizárólag a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében, és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálható felül. A Kúria döntési jogköre pedig nyilvánvalóan a felülbírálati jogköréhez igazodik, azon túl nem terjeszkedhet.

Ekként viszont, miután az Alkotmánybíróság határozata nem érintette az indítványban megtámadott bírósági határozatban alkalmazott anyagi jogszabály egészét, hanem csak annak a fentebb írt egyetlen rendelkezését, így a Kúria – amennyiben a jogerős ítélet az 1978. évi IV. törvényen alapult volna – nem térhetett volna át a Be. 423. § (2) bekezdés második mondata alapján a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor hatályos 2012. évi C. törvény alkalmazására, sőt még csak a büntető törvény időbeli hatályára vonatkozó rendelkezés alapján sem vizsgálhatta volna újra az alkalmazandó jogszabály kérdését.

Ilyen esetben az indítvány elbírálásakor hatályos Btk. alkalmazására való áttérés emellett a különböző büntető törvények tilalmazott vegyes (kombinatív) alkalmazását is eredményezné, hiszen a támadott jogerős határozatnak a Be. 423. § (4) bekezdése szerint felülvizsgálattal nem érinthető részében a korábbi Btk., míg a büntetés kiszabását illetően a hatályos Btk. kerülne alkalmazásra. Továbbá, mivel a Kúria ilyen esetben is csak a határozat megtámadott részének keretei között dönthet, nem lenne elkerülhető a különböző büntető törvények vegyes (kombinatív) alkalmazása az indítvánnyal érintett ügy egészének (azaz a bűnösség megállapításának, a minősítésnek és a büntetésnek) a hatályos Btk. alapján történő újbóli elbírálásával sem.

Mindezek egybevetéséből az következik, hogy a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor hatályos szabályok alapján való elbírálásának a Be. 423. § (2) bekezdés második mondatában írt követelménye - a Be. 423. § (3) bekezdésében írt szabállyal tartalmilag azonosan - akként értelmezendő, hogy a Kúriának a felülvizsgálati indítvány elbírálása során ugyanazt a Btk.-t kell alkalmaznia, mint amit a megtámadott határozatában a bíróság alkalmazott (azt támadó felülvizsgálati indítvány hiányában: függetlenül annak helyes vagy helytelen voltától), de annak a rendelkezésnek a figyelmen kívül hagyásával, amelyet az Alkotmánybíróság a határozatával megsemmisített.

Ez pedig jelen esetben a 2012. évi C. törvény 2014. június 13. napján hatályos szövege, az alkalmazhatatlannak minősített 81. § (4) bekezdésének figyelmen kívül hagyásával.

Ez - a kifejtettek szerint - nem szükségszerűen azonos a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor hatályos jogszabállyal. Jelen esetben két, az indítványtól független okra vezethető vissza, hogy azok mégis maradéktalanul megegyeznek egymással;

- egyrészt, mert a jogerős határozatot hozó bíróság a Btk. 2. § (2) bekezdése alapján a konkrét ügyben helyesen a (jogerős) elbíráláskor hatályos jogszabályt alkalmazta,
- másrészt, mert a jogerős elbírálás és a felülvizsgálati indítvány elbírálása között a Btk. jelen ügyben érintett rendelkezései - az indítvány alapját adó alkotmánybírósági határozat jogkövetkezményeit leszámítva - nem változtak.

A Kúria ennek megfelelően az alaptörvény-ellenesnek nyilvánított rendelkezést figyelmen kívül hagyta, majd vizsgálta azt, hogy annak mellőzésével a kiszabott büntetés eltúlzottan súlyosnak tekinthető-e.

Ennek során a Kúria a jogerős ítéletben megállapított bünteteskiszabási körülményekből indult ki, és úgy találta: a terhelt terhére rótt bűncselekmények számára, tárgyi súlyára, és a terhelt személyi társadalomra veszélyességére figyelemmel a jogerős ítéletben kiszabott 6 évi szabadságvesztés a megváltozott büntetési tételkeretekhez képest sem lép túl az alkotmányos mértéken, de még csak eltúlzottan súlyosnak sem tekinthető. E büntetés még az alkotmányos keretek között - a Btk. 80. § (2) és (3) bekezdése szerint - irányadó 7 éves középértéknek is alatta marad, így a főbüntetés mérséklésére a részben megváltozott jogszabályi körülmények között sincs törvényes ok.

Ennek ellenére - mivel a Legfőbb Ügyészség e terhelt tekintetében a törvényben engedélyezett indokon alapuló, alapos felülvizsgálati

indítványt terjesztett elő - a Kúriának - az indítványhoz igazodó terjedelemben - a jogerős ítéletet megváltoztató rendelkezést kellett hoznia.

Ez azonban így csak a figyelmen kívül hagyott jogszabály helyett alkalmazott rendelkezés feltüntetésére terjedhetett ki. Ez pedig az ügyészi indítványban írtakkal szemben kizárólag a Btk. 81. § (3) bekezdése.

A Btk. halmazati büntetésre vonatkozó szabályozása ugyanis akként épül fel, hogy a 81. § (1) bekezdés meghatározza: bűnhalmazat esetén egy büntetést kell kiszabni.

Ezt követően a hivatkozott törvényhely (2) bekezdése rögzíti, miszerint a büntetést a bűnhalmazatban lévő cselekmények legsúlyosabbikának alapulvételével kell kiszabni. A (3) és (4) bekezdés speciális rendelkezései pedig a halmazat egyes fajtáira írnak, illetve írtak elő - egyre szigorodó feltételek mellett - egyre szigorúbb szabályozást; azaz, ha a bűnhalmazatban legalább két bűncselekmény határozott ideig tartó szabadságvesztéssel volt büntetendő, akkor a büntetési tétel felső határa a felével, ha legalább három bűncselekmény személy elleni erőszakos bűncselekménynek minősült, akkor pedig a kétszeresére emelkedett.

Az Alkotmánybíróság határozata kizárólag a Btk. 81. § (4) bekezdését érintette. Ehhez képest abban, miszerint a bíróság bűnhalmazat esetén a halmazatban álló legsúlyosabb bűncselekmény büntetési tételének alapulvételével egy büntetést szab ki, nem történt változás, a megsemmisített (4) bekezdés helyébe pedig a (3) bekezdés kerül, mert a terhelt terhére rótt halmazat e rendelkezés alkalmazási feltételeinek (legalább két bűncselekményt a törvény határozott ideig tartó szabadságvesztéssel rendel büntetni) megfelel.

Ezért a Kúria ítélete rendelkező részében csak a (3) bekezdés alkalmazásával történt büntetéskiszabásra utalt.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a megtámadott határozatot a felülvizsgálati indítvánnyal támadott részében a Be. 427. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta, és a törvénynek megfelelő határozatot hozott. Egyebekben a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a szerint hatályukban fenntartotta.

A fellebbezés és felülvizsgálat kizártságára, valamint az indítvány megismétlésének tilalmára vonatkozó figyelmeztetés alapja a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, illetve a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja, továbbá a Be. 418. § (3) bekezdése és a Be. 421. § (3)

bekezdése.

Budapest, 2015. július 6.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó
bíró, Dr. Belegi József s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

írnok
BÉ